

Dvacet osm let po pádu komunistického režimu se v našem kulturním prostoru protíná hned několik důvodů, proč vyzdvihnout do centra osvětlených ramp nespravedlivě pozapomenutou tvorbu fenomenálního českého spisovatele Karla Pecky.

V případě jeho románu *Horečka* je to především skutečnost, že jde o dílo formálně velice zdařilé, připomínající Kunderovy požadavky na románovou stavbu, psané upřímným jazykem bez jakékoli potřeby se předvádět nebo podbízet, syrově, autenticky. Za druhé, je to memento popírající relativizaci komunistického zla, již jsme namnoze v současné době svědky, a vystavující čtenáře v plné míře ponuré všeobjímající šedi vytěžené hlušiny, mouru, zapadlých nádraží, špíny příjezdových cest a zchátralosti opadaných fasád. Málokdo z těch, kteří dobu padesátých let nezažili, a doufejme, že ani nezažijí, může k její podstatě proniknout hlouběji než právě v Peckově *Horečce*. Třetím důvodem neobyčejné působivosti Peckova textu je jeho přesvědčivé uchopení věčného tématu lidského pokolení, jakým je dilema mezi etikou deontologickou, tedy kantovskou, říkající jasně, co je správné a dobré a co nikoli, a etikou utilitární, jež toleruje prohřešky v zájmu dosažení vyššího mravního cíle a jež tudíž může vyústit až v ono „úcel světi prostředky“.

Toto téma je ve velkých dílech 20. století napínáno na skřípec až k samé nesnesitelnosti Sofiiny volby. V tomto ohledu je Peckův příběh zapeklitý již proto, že má hrdiny dva – jeden v zájmu ospravedlnitelných cílů páchá neospravedlnitelné činy a druhý se pro něj obětuje. Tím prvním je Bohdan (Bodo) Kosař, který na útěku ze země před zločinným komunistickým režimem nejprve zabije a posléze z pudu sebezáchovy i zkratkovitě vraždí, a druhý je jeho kamarád Lukáš Ládr, který ví, co Bodo provedl a kde se nachází, je vězněn v lágru a mučen svými vyšetřovateli. Čtenář celou dobu čeká, kdy Ládr Bohdana konečně zradí. Během tohoto čekání však Bohdan kumuluje chybu za chybou a Ládr se dostává do stavu mezi životem a smrtí, jsa nejprve mučen samotkou a posléze hladovkou, již na sebe sám uvrhl, v kombinaci se zápalem plic, který vinou krutého zacházení a nedostatečné péče dostal. Příběh Lukáše Ládra nás postupně přivádí k úvaze o tom, kde končí lidské možnosti, jak velké jsou naše nejenom mravní, ale i fyzické a psychické rezervy a co se s námi děje, překročíme-li Rubikon pudu sebezáchovy. Všechno, čemu byl Ládr vystaven, je spleteno do krutého přediva vlivů, jež samy o sobě mohou běžně vyvolat psychotický stav: fyzické vyčerpání, únava, hladovění, odvodnění (dehydratace), senzorická deprivace (samotka), nespavost, vysoká horečka, a nedostatek kyslíku (pneumonie). Mučitelé všech dob věděli, že k pokoření či přiznání člověka je třeba jej zlomit. K tomu sloužil nátlak buď fyzický (mučidla) nebo psychický (samota, brainwashing, ohrožení bližních, vydírání, vyhrožování, šikana), to vše doplněno nedostatkem jídla, pití, vzduchu a slunce. Dostane-li se jedinec na hranice svých sil, jeho chování se může dramaticky změnit, avšak nikoli zcela předvídatelným způsobem. Na jedné straně skutečně mohou padnout bariéry a předsevzetí, jež si zprvu dal, neboť vše ztrácí svůj smysl, na druhou stranu však mohou tato předsevzetí nabýt nezvratného naplnění právě proto, že již „nic nestojí za to“ a nebezpečí smrti přestává být hrozbou. A právě do tohoto momentu se v kontrastu ke svému chráněnému příteli Bodovi dostává Lukáš Ládr, který nejprve trpí, nejí, chodí kolem dokola malé nevyvětrané kobky, zmítají s ním zimnice a horečky, blouzní, upadá v bezvědomí a posléze umírá, aniž by vydal hlásku. Do zoufalství tím Lukáš

paradoxně přivádí svého trýznitele, zatímco kamarád, jemuž skládá oběť nejvyšší, se na útěku miluje s jeho nedosažitelnou láskou.

V Peckovi je brutální síla nekompromisního autora, autentická výpověď o charakteru doby, v níž se příběh odehrává, obžaloba totality, jež staví nás, slabé a selhávající, do neřešitelných etických dilemat a memento všem, kdož by chtěli o smyslu neutuchající a přednostní péče o lidskou svobodu pochybovat.